DEO OPT. MAX. VNI ET TRINO, VIRGINI DEIPARÆ, ET SANCTO LVCÆ ORTHODOXORVM MEDICORVM PATRONO.

QVÆSTIO MEDICA

CARDINALITIIS DISPVTATIONIBVS MANE DISCVTIENDA

IN SCHOLIS MEDICORVM, DIE IOVIS XXXI. MARTII,

M. MICHAELE DV PONT, Doctore Medico, Moderatore.

An ſalubris vſus Chocolatæ? 1119

QVEMADMODVM in Vniuerſo nihil ordine, ſic in homine nihil ſanitate præſtantius; illo ſeruatur vis inſita rerum omnium; hac diuini animalis vita non ſolum viget, ſed perficitur. Tanti eſt ad vitam momenti ſanitas, qua abſente nullius boni ratio, præſente velut optimo Naturæ condimento (non propter ſe, ſed ad doloris vacuitatem & actionum integritatem expetito) omnis arridet voluptas. Caue ne materiæ immerſus animum negligas, vt corpori ſic animæ ſua eſt ſanitas;illa, pueris vegetior, poſita in partium temperie & proportione; hæc;ætate prouectis illuſtrior, licet ab eodem fonte manet, cerebri potiſſimùm conſtitutionem ſequitur. Mirare vtriuſque conſpirantem cognationem, neutra alterius ope deſtituta opus ſuum inculpatè obit, ita tamen vt plus corpori mens inſana noceat, quàm menti corpus ægrotum. Vtramque rectè dixeris, affectum ſecundum naturam actiones manifeſtè perficientem; donum optimum, nec tamen indiuiſibile; Eſt exacta quæ mente, non re, ſtatuitur; eſt ab ea deficiens,quæ & intemperiem ipſam non excludit; de hac ex functionum præſtantia in ſpecie, non in genere diſtinguenda, ſit ſolicitus Medicus, reperiet pulchritudinem, non fucatam illam mangonum & muliercularum cuticulam, ſed veram, maribus quàm feminis magis conuenientem, in optima conſtitutione, actionibus inculpatis explorandam à ſanitate perfecta non disjungi.

SANITAS, etſi latè patens, diu vix perſiſtit, niſi ſumma cura. Id fit more meliorum quæ in pejus vt plurimum ruunt. Sapientis eſt ſeruare præſentem, abſentem reuocare. Hoc aſſequitur contrariorum per contraria curatione, quæ tum à morbi conditione, tum à viribus ægrotantis, è diæta, chirurgia, pharmacia deſumitur. Hoc ergo modo recta victus ratione, duceque Philoſophia, (quæ ferè ſola mentis regit motus) mores probi reddantur; & corpus & animus ſimul perſanentur paucis, probatis, & ſelectis. Hinc apage ſexcentas Arabum, ne dicam Chymicorum, lucri, non reſtituendæ valetudinis cupiditate inuentas medicamentorum farragines; longè diſcedant tot confectiones nomine cardiacæ, ſolum alimentum cordis tonum fouet. Sed quid de ſanitate præſente? qui benè valet & ſuæ ſpontis eſt, nullis ſe debet legibus obligare; ſit ad laborem impiger; modo ſimplicibus, modo variis, quandoque condîtis cibis non ſatietur; à parciori victu non ſolum perbellè habet corpus, ſed optimè habet anima, mens ſicco corpore fulget vt ſtella cælo nitido. Sic, vt cæteris non naturalibus, numquam nimiis, abſumpta reſarciantur, excernantur ſuperflua. Verum vt plantis quia immobilibus determinatum affixit alimentum Natura, non ita dedit animalibus perfectis, quæ vtpote incedentia voluit ea quærere quæ ſibi conuenirent; ob idque & in natali ſolo, & in remotis regionibus, ea facit adoleſcere, quæ ad illorum incolumitatem conducant; ac licet vbique terram omnem beauerit, collatione tamen facta aliam alia beatiorem muneribus eximiis cumulauit.

VNA quæque regio vt ſuos morbos, ſua habet commoda ex terræ, ſolis, & aquæ viribus; eo ſcilicet naturæ conſilio, quo altera alteri (vnde totum pendet mercaturæ momentum) mutuas operas conferret; inde totius vniuerſi princeps homo & terras & maria perluſtrando, mineralia, ſtirpes, animalia perſcrutatus eſt, ex quibus alimenta modò, modò medicamenta ſumeret. Sic apud Indos Occidentales, mira ſagacitate confecit Chocolatam, antiquis, penuriâ meliorum, ſua decantantibus inauditam, nobis Hiſpanorum commercio nunc familiarem: Errant qui eam damnant vt variam, vt è longinquo aduenientem; aliàs quî præſcribatur purgatio (quæ cum erethiſmo, tum attractione peragitur) ſi ſenæ, rheo, & cæteris ab æque diſtantibus plagis ad nos deuectis locus non detur; varia eſt more præſtantiorum, quibus omnes quo faciant ſua aut addere aut detrahere conſueuerunt; an quod eodem collyrio omnibus non ſit medendum? ſed quæ omnium maximè arridet formula talis eſto; Centenis Cacao, vnde nomen Chocolatæ, miſceantur aniſi manipulus ſemis, cinnamomi drachmæ quatuor, ſacchari libra ſemis, achiotæ quantum ſatis ad tincturam. Hæc omnia prius igne, præter achiotam, ſemper agitando deſiccata contundantur in mortario ſeparatim, poſtmodum miſceantur; exindeque paſta confecta iterum verſetur, & igne ſuppoſito fingatur in tabellas, quæ vſus tempore ad tres aut quatuor vncias ad ſummum tundantur, in aqua calida cum ſaccharo diluantur, & mane præſertim ante cibum ebibantur. Sic dum diſplicent multorum, quæ ſæpe deficiunt quia rariora & cariora, miſcibilium apparatus, cito præſidium confeceris tutum & iucundum.

CHOCOLATA qui vti voluerit, eius partium & totius facultates in omni remedio cognitu apprime neceſſarias prius expendat, quid inde? nihil infenſum, amica omnia; aniſum flatus diſcutit, calorem natiuum ſuſcitat, obſtructiones ſoluit, capiti, renibus, vtero famulatur. Cinnamomum licet tenuium maximè partium, tertium caloris non ſuperat ordinem, ſed potenter exſiccat, grati eſt odoris, ideo Cerebro maximè familiare. In Cacao velut in muſto, cichorio & aliis pars altera terrea, aërea altera continetur. Prima, vt exuperans, ſi non alteratum ſolumque ſumatur cacao, ſumme refrigerat & obſtruit, hæc butyroſa paululum calefacit. Nihil cura de ſaccharo aut achiota,cùm illud quia dulce, & ideo calidum ad blandiendum, hæc ad colorem conciliandum commendetur. His itaque omnibus ſimul permiſtis, ignis & trituræ beneficio mutua quædam oritur pugna, quâ, depoſitâ tandem contrarietate, compoſitum quoddam exſurgit temperatum, non laudandum ad inſtar imperitæ multitudinis ad noua omnia pruriginis auidæ, ſua vtpote communia negligentis, vt rara quærentis aliena, ideoque Morycho ſtultioris.

NIHIL eſt quod per ſe cum ſemper bonum ſit, abuſu ſæpe peſſimum non fiat: ipſa quæ nos venena dicimus, forent ſumma præſidia ſi noſceremus. Tum alimentum, tum medicamentum ad aliquid peculiare referuntur, hinc non hominem, ſed Socratem curat Medicina, in quâ qui peritus eſt, occaſionem, inæſtimabile temporis momentum, animam curationis adeo ſolerter captat, vt quæ ipſe præſcribit, Deorum ſint manus, ab aliis tanquam deleteria, aliàs exhibita. Vnde eſt, vt qui voluerit Chocolatam feliciter exhibere, cum ipſam priùs habuerit exploratam, tum apprime dignoſcat ſumentis temperiem, conſuetudinem, regionem. Eâ methodo cum ſciat temperata gaudere ſimilibus, intemperata contrariis, ita his erit auxilio dum miſcibilia commutet; augeatur Cacao, cætera minuantur, ſic medeatur biliosis; vice verſa hæc ſuperent, illud deficiat, pituitoſi, melancholici iuuentur. At temperatis legitima quantitate (vbi maxima medicamentorum remora, & vnde potiſſimum Medicina conjecturalis) noſtra temperata decernatur Chocolata; in qua calor cum ſemper exuperet, tempeſtas nimium feruida vitetur, detur tamen aliquid conſuetudini; partium ſeruat temperiem, calorem natiuum & robur viſcerum ſua caliditate & ſiccitate moderata excitat, firmat; coctionem iuuat, obſtructiones ſoluit, alimenti diſtributionem, inutilium excretionem promouet, adipem cumulat; non eſt inimica Cerebro, eſt amica veneri, animæ & corpori opportuniſſima.

Ergo ſalubris vſus Chocolatæ.

Proponebat Lutetiæ CAROLVS BRISSET, Druida, A.R.S.H. M.DC.LXI.

559